

BIJVERDIENEN VERDIENT BETER

Sandra Rosvelds
Diensthooft studiedienst beweging.net

Soms kan het snel gaan. Toen Vlaams minister Muylers in april van dit jaar zijn voorstel voor een semi-agoraal statuut voor de sportbegeleiders lanceerde, kon niemand vermoeden dat daar al een politiek akkoord over zou gesloten worden in de zomer, met bovendien een veel ruimer toepassingsgebied. Toch lazen we in het zomerakkoord dat werknemers, ambtenaren, zelfstandigen en gepensioneerden voortaan 6 000 euro per jaar netto mogen bijverdienen zonder daarop belastingen te moeten betalen, noch sociale zekerheidsbijdragen. De regering werkte dat ondertussen verder uit. Met toevoeging van een maandgrens van 1 000 euro. Met uitbreiding naar werklozen in een reactiveringstraject wat het verenigingswerk betreft. En met inpassing van het bestaande stelsel voor de erkende digitale platformen in dit stelsel. Daarmee werd een nieuw sociaal statuut in het leven geroepen dat tussen het onbezoldigde vrijwilligerswerk en de professionele arbeidsstatuten in staat.

De invoering van zo'n tussenstatuut voor sportbegeleiders was eerder al voorgesteld in een VUB-studie, waarbij de onderzoekers argumenten aandroegen waar we eerlijk gezegd wel konden inkomen. Heel wat trainers, scheidsrechters, juryleden, coaches, ... ontvangen vandaag al prestatievergoedingen die niet onder het vrijwilligerswerk geïnclassificeerd kunnen worden. Voor vele andere activiteiten in het verenigingsleven en in de non-profit was daar veel minder over nagedacht. Laat staan over het onbelast maken van bezoldigde activiteiten van burger tot burger en initiatieven via de digitale deeleconomie.

Daarmee werd een nieuw sociaal statuut in het leven geroepen dat tussen het onbezoldigde vrijwilligerswerk en de professionele arbeidsstatuten in staat.

Het werd uitkijken naar de verdere concretisering van dit zomerakkoord en het moet gezegd, we vielen wel wat van onze stoel over de brede reikwijdte van dit verhaal. Te beginnen met de impact op het verenigingsleven en de non-profit van het nieuwe bezoldigde, maar geheel onbelaste “verenigingswerk”. Voor beweging.net was het in eerste instantie belangrijk om te weten wie dit verenigingswerk mag organiseren, wie

al dan niet verenigingswerk mag uitvoeren, welke activiteiten in aanmerking komen, in welke mate de sociale bescherming van toepassing is en hoe de toepassing op het terrein gecontroleerd zal worden.

Het nieuwe statuut bevat drie onderdelen: activiteiten bij verenigingen en in de non-profit, activiteiten van burger tot burger en activiteiten voor burgers via erkende digitale platformen. Voor dit laatste onderdeel werd er vorig jaar al een wet goedgekeurd, die nu zal worden aangepast volgens de afspraken in het verlengde van het Zomerakkoord. Voor het verenigingswerk werd de toepassing niet beperkt tot de sportsector, maar meteen verbreed tot o.m. monitoren, animatoren en leiders in de jeugdbeweging, coördinatoren van jeugdhuizen, artistieke en kunst technische begeleiders in de amateurkunstensector, gidsen, lesgevers/opleiders/vormers voor allerlei verenigingen, begeleiders bij schoolactiviteiten en –uitstappen... . Zo opgesomd lijkt er nog geen man overboord. De bedreiging voor de reguliere tewerkstelling lijkt beperkt, zij het niet volledig afwezig. Het regulariseert vooral bestaande praktijken, maar dan zonder enige inkomsten voor overheid en sociale zekerheid. Maar vreemd genoeg werd het verenigingswerk ook uitgebreid tot taken ter ondersteuning van het personeel in rust- en verzorgingstehuizen, gehandicapteninstellingen en in de kinderopvang. Vooral die uitbreiding naar welzijnssectoren deed de wenkbrauwen fronsen, omdat de grens met betaalde arbeid er flinterdun wordt.

Onze ongerustheid gaat evenzeer uit naar het systeem van burger tot burger omdat de activiteitenlijst volledig in het vaarwater ligt van bestaande diensten in de non-profit en commerciële bedrijven. Ook hier vertrekt de regering te zeer van een statische gedachte dat men de huidige gang van zaken- waar burgers elkaar helpen tegen vergoeding- kan ‘bevriezen’. Maar ze onderschat de dynamiek die hiermee op gang wordt gebracht. Met enerzijds het psychologisch effect dat uitgaat van het legaliseren van deze activiteiten, waardoor

mensen uitgenodigd worden deze op een meer structurele basis op te nemen en zo een aardig centje bij te verdienen. 6 000 euro per jaar is immers geen kleine bijverdienste meer. En anderzijds is er de economische dynamiek, omdat tussenpersonen daarop ook een nieuw “low cost”-model gaan ontwikkelen, dit keer niet met lage lonen en loonkost, maar met lage vergoedingen en lage vergoedingskost.

In de digitale deeleconomie zien we zelfs helemaal geen afbakening meer van de activiteiten, noch een beperking tot specifieke doelgroepen. Zo kunnen handige ondernemers via elektronische platformen allerlei commerciële activiteiten gaan organiseren en diensten laten uitvoeren door een resem aan goedkope arbeidskrachten, vrij van belastingen en sociale bijdrage.

Er werden wel een aantal veiligheidsgrendels ingebouwd die moeten vermijden dat:

- Werknemers/zelfstandigen hun activiteiten ook gaan uitoefenen als dienstverrichter bij andere burgers;
- Werknemers ook verenigingswerk kunnen doen bij de organisatie waar ze tewerkgesteld zijn;
- Werknemers ontslagen kunnen worden en nadien via het verenigingswerk weer bij dezelfde organisatie aan het werk worden gezet;
- De dienstenchequewerknemers beconcurrereerd worden door dienstverrichters die van burger tot burger poetshulp aanbieden omdat poetshulp op regelmatige en structurele wijze expliciet wordt uitgesloten;
- Betaalde jobs in de kinderopvang worden weggeconcurrereerd door dienstverrichters die voortaan zelf kinderen gaan opvangen aan huis of bij de kinderen thuis, omdat vormen van collectieve kinderopvang eveneens expliciet worden uitgesloten.

Het is al iets. Maar het zal ruim onvoldoende zijn om een aantal dynamieken te stoppen. Want wat belet een sportclub of dansgezelschap zijn trainers met een werknemerscontract te vervangen door andere trainers met een overeenkomst voor verenigingswerk? Wie belet gebruikers om hun kinderen weg te halen in de buitenschoolse kinderopvang en hen via een occasionele dienstverrichter thuis op te vangen? Wie zal beletten dat er nieuwe types

Voor de uitbreiding naar welzijnssectoren deed de wenkbrauwen fronsen, omdat de grens met betaalde arbeid er flinterdun wordt.

Tot slot versterkt de overheid met deze maatregel het idee dat het betalen van belastingen en sociale zekerheidsbijdragen op arbeid vervelende zaken zijn waar niemand iets aan heeft. Maar hoe meer jobs aan de sociale zekerheid onttrokken worden, hoe minder ontvangsten deze heeft en hoe moeilijker het wordt om de collectieve diensten in stand te houden. Ons bekruipt soms het vermoeden dat dat de echte agenda is.

van ondernemers ontstaan die een commercieel digitaal platform oprichten om vraag en aanbod samen te brengen (bv. Deliveroo, AirBnB.) en vooral zelf een deel van de inkomsten af te roemen en de risico's op de dienstverrichters af te wentelen?

Eenzelfde ongerustheid heerst er aan de kant van het vrijwilligerswerk, waar ook met argusogen naar dit nieuwe statuut gekeken wordt. Heel wat activiteiten op de lijst worden vandaag ook door vrijwilligers gedaan, denk aan de opspasdiensten, jeugdanimatoren, sportcoaches, gidsen, gezelschapsdiensten, al dan niet met een kleine onkostenvergoeding. De vraag is hoe zij zullen reageren nu het uitbetalen van prestatievergoedingen volledig legaal is geworden en bovendien belastingvrij. Zullen zij van opdrachtgever veranderen? Zullen ze hun vrijwilligersorganisatie onder druk zetten om over te stappen naar het verenigingswerk?

Bovendien, hoe zullen de werknemers en zelfstandigen zelf gaan reageren? We zijn er zeker van dat een aantal werknemers dit systeem aantrekkelijk zullen vinden omdat het toelaat op korte termijn netto meer te verdienen als men overstapt van een 5/5de job naar een 4/5de job en men de resterende tijd investeert in het onbelast werken in dit nieuwe netto arbeidscircuit. Weliswaar worden er voor deze 1/5de activiteit geen sociale rechten, noch pensioenrechten opgebouwd. Ook zelfstandigen in bijberoep zullen snel hun rekening maken en nagaan of ze niet beter overschakelen naar dit nieuwe statuut. Om daarmee ook zelfstandigen in hoofdberoep en andere ondernemingen te gaan beconcurreren. In dat geval zijn het vooral de overheid en de sociale zekerheid die de rekening zullen betalen. Tot slot versterkt de overheid met deze maatregel het idee dat het betalen van belastingen en sociale zekerheidsbijdragen op arbeid vervelende zaken zijn waar niemand iets aan heeft. Maar hoe meer jobs aan de sociale zekerheid onttrokken worden, hoe minder ontvangsten deze hebben hoe moeilijker het wordt om de collectieve diensten in stand te houden. Ons bekruipt soms het vermoeden dat dat de echte agenda is.